

Sadik Idrizi Aljabak

GUMNO

Prizren, 2020

Sadik Idrizi Aljabak
GUMNO

Izdavač
UTILIS - Prizren

Recenzenti
Namik DOKLE
Mustafa BALJE

Lektura i korektura
Autor

Tehnički urednik
Amir JAKUPI

Štampa
GRAFOPRINT - Priština

Tiraž
200

Autor fotografije na naslovnoj strani:
Safet Dokle

PRAŠINA

Poslje tebe

vo Gora parosana
zime umorene trajet
i teško se vlječet
snegoji vovneste
pokrivaet
naša sramota

proljeć nema nijet
niti ljice
da se nasmije
godine prazne sebe jadet
i faćaje pajačina

poslje tebe
sve ubaine zaginujet
rados i smijenje
navek iskarane

poslje tebe
i vreme Sajbijino
bega od nas

Penelopa

vo sokak moj
zima noge oprela
vreme barđavo
sosve iskaljaveno
dim i pepef bez boja

sve pojće
so zemna Sajbijina
muhabet praim
od godina du drugata
među nas šume povisoke

od Jug
ubaine i ljuđi begaet
strah me faća
da ti se radujem
i prečekam ka nekoga

sve počesto
um me nosi
na Itaka
so kakof merak
dvaeset godine dl'ge
Penelopa
čuva laf daden
i namno čeka
Odiseja

Šemšije resteličke

šetaje
šemšije
šarene
resteličke
po ridoji sneg
i klobuci od m'gla
proljeć sopnat pod Gašćen

negde Poreka
dejke
samovile nasmijane
so pesna
nikoga dopuana
pitomet derina

sve ubaine dunske
vo nekoljko dena
sobrane
voda od Gurelj
i glas nejzin mek
vo duša zakuane

šetaje
šemšije
šarene
kroz mahale
i sokaci resteličke

Prašina

čudno ka ti pišujem
ište počudno
kniga tvua ka stigina
sve je take nezasaj
vo život naš

debela prašina
za ibret sve arnišala
tuari senke tuđe
po sebe vlječeme
godine zad nas
crfci fatilje

ti na Sever sama
ja dolu na Jug
so nikogo
među nas vreme prazno
i nebo kadabok visoko

samo boljke vekuečne
so den pogoljeme
se štekaje
na pišanica naša

A imaš vreme

a imaš vreme
da izbegaš ot Ovaja dunja
i zvezde treperave sreteš

a imaš vreme
da se preseljiš vo son
i sevneš dolu na Jug

a imaš vreme
jen tar da bideš sama
i izmamiš dalječina

a imaš vreme
vo nebo da zagineš
i najdeš naša Krnetica

a imaš vreme
zima ka će se izhulavi
so prvi petlji da staneš
i sabah
so mene prečekaš

zasaj
a imaš vreme...

Ne hitaj

ne hitaj
zar ne vidiš
i jesen
poljeka se sobljica

ne hitaj
zar ne čuješ
i noč
bez uši ostanuje

ne hitaj
vo Dunja mamljiva
samo
boje se menujet

Dukat-ajve

noćeska
sve igra vo mene
i veter ljesno treperi
noćeska vo duša navirena
uzdrelje prve jagode

noćeska
ne živujem za sebe
i dremka mi bega
noćeska nebo široko
zvezdem put ne kažuje

noćeska
dvoroji i porte tvuje
so reze teške zatvorene
noćeska čimbile koj miriše
dukat-ajve neobrane

noćeska
stara d'ga me janala
okolu srce vreljina
noćeska
ka će paneš na um
mohornice
niz mrša minujet

Vo vreme lošo

kučiča besno udrilje
na zemna babova
a pred sabah
sneg duša mi vrzaf

vreme zburbateno
a mlogo sme daljeko
umot nema
da se ćerdosame
i bideme jeno

grešen
retko ti pišujem
a hubavo zn'm
gineme utepane
od pusto čekanje

vo vreme lošo
ponekoj haber tvoj
i godine smrznate
so šube natuarene
ulavo se redet

kroz vreme zburbateno
nebidničko
od Sever du Jug
se krnet kijametske denoji

Da se ukradeš

da se ukradeš vo noć
malo ti trebe
jena dakika vreme
i krećoj ljesne
košutine

ti trebet oči nasmijane
kroz ljejsan mek
i željka prolječna
duša ti trebe
niz crešne razvijene
vo Ograda pokraj reka

srce ti trebe
ka nebo otvoreno
i ruke raširene
za nekogo
šo naučif da čeka

da se ukradeš vo noć
i zagineš
vo temnina
ništo pojće
ne ti trebe

Blaze

blaze
porta so potke vrbove
komu će nakitiš
blaze ustrojniku
kave šo će napraiš

blaze
mera koj će ti zima
za terljik mlanestečki
blaze prag šo će preskočiš
i namna kućnica bideš

blaze
komu će stramuješ
so ljice mazno našareno
blaze sitarka koj će ti podigne
i fati za ruke k'nosane

blaze
ljeb šo će celivaš
i majki temena zimaš
blaze na skut šo će ti pane
i prvo zakoljebaš

blaze
ćamicem vo perivolj
šo će vadiš i mirišeš

blaze mene
i preblaze
vo um i sonoji
du počin
i mreška šo će ostaneš

Denoji

den
ne ka druge
pokraj polje nekoseno
jahame divje konji
den roden pred da počne

den ka sve druge
goreština vo mene
zatvora horo od spomeni
sve počesto zabravam
a som na sebe

den
ne ka druge
kroz glava
proljeć i ogin zaminujet
den koga se učim
da samujem
i pojim so hava

den ka sve druge
koga bi sakaf
da si blizu
i boljka blaga ostaiš

den
koga bi moglje...

Voda nemirna

merak
voda živa
nemirna

nekoga
s'vza vo oko
nekoga
izvor planinski

često sneg
i mraz
što čeka
s'nce prolječno

nekoga para
vo oblak visok
zatemnet

često rosa na cveće
trafka negazena
nekoga zovira
vo damari
i krvoji vrelje

merak
voda živa
nemirna

Na grob Džemiljin

niz Grobišta šišteječke
izglavnici
i nišani belje
vo nebo
pobodene

kroz trava visoka
nepokosena
so ihtibar goljem
grob Džemiljin
tražim

od Bela dunja široka
du den Kijametski
hasret
i pišanica
nevidena

na klanik
dva kamena mazna
oprana
ni ime ni godina

život i merak
nezaključene
so dve brojke
na nišan mermeren

pokraj ornice šišteječke
i zavori zarastene
mezar Džemiljin
zijaretim

za dve duše namučene
iskinate
dova izučujem

Senka nad brezojna

koljko rabote skrišne
pod zemna zakopane
za ibret
nikoga nerazbrane

meraci nebrojene
zaginate
po putoji
od srce du grobišta

čičok lafoji birane
zasopnate vo grlo
preko jezik
pregorene

koljko prašanja
vo život mamljiv
senka skršena
nad granka brezova
treperava

Ka traješ

i ka traješ zabrotano
nikoj pohubavo
ne te razbira

i ka spiješ zaneseno
mesto za mene
čuvaš vo sonoji

i ka hitaš zasiljeno
nikomu pobrgo
ne stiginaš

i ka čekaš vo noćoji
testo temave
nikoj pojasno ne te viđi

i ka traješ zabrotano
toga za sve
najpojće kažuješ

Dretiš nebo

so moljenje dretiš
nebo pepeljasto
da se otvori
i primi lastojce

so kljetva dretiš
reka planinska
da zatraje
dur čeka ljeto bogato

so trajenje dretiš
noči kadifeste
da ne ujdijet
po zvezde mamljive

so merak
dretiš mene
da ne zabrajm
pesme naše
i oči so boje prolječne

Šo ako proljeć saptisa

šo ako proljeć saptisa
i na vreme ne stigne
šo ako izbrka putoi
kroz m'gle i snegoi
du Gora izgorena

šo ako jagoljike i ženjivari
ne otvoret latice
šo ako ljejsan ne kipne
i crešne
ne se razvijet

šo ako kukajca ne kukne
kroz granke i ljivađe
šo ako lastojce
zaprene
gnezda i sedala
ne najdet

šo ako dejke i bečari
okapet
vo promke i sokaci
čekajeći noć
pokraj reka razlajena

šo ako proljeć ne pukne
i na vreme ne stigne

šo ako ne pahne veterec
i duše navirene
pomiluje

šo ako proljeć navrati
a nikoj
ne go prečeka

GUMNO

Gumno

*„...njiva mene snopče,
ja snopče gumnetu,
gumno mene žitce...“*

Goranska pesna

Gumno
mesto za ljeb
počin
i igranje

od njiva du sofr
vrah
i streželj poboden
čekat s'nce da brcne

žito zlatno
za ljeb mlanestečki
i pogača materina
otrebena

Gumno
S'nce Sajbijino
na zemna
kipnato

arman
dukat *petnajeno*

od hair i berećet
nasmijan

žito ž'fto
zdreno
za ljeb
i pogača bećarska
ugotveno

Gumno
mesto za nimet
horo
i muhabet

Kosa gorska

*„- Što si cveće rano povenalo,
da l' te kosa rano pokosila,
il' te slana rano pobarila?
- Nit' me kosa rano pokosila,
nit' me slana rano pobarila,
projde moma bosa preko mene...“*

vek preteran
među čekiče
i nakualo

vo ogin stavana
kaljena
kljepana
čukana
šerpana
ostrena

so grivnica stegnata
za držalje
od drvo birano

so gladilo
i ostrilo
mazneta
vo oči udarana

od stari ostanalo
kosa saka
mrša i ložica

ka mu otežnaf g's
amidža Ekrem
potražif kosa *gazikalović*
marka čujena
od vreme kraljovo
verba nemaf
vo *super silver*
ni *divlji vepar*

stari
ište zboret
muža kosa utepuje
a žena razboj

sega je vakat raboten
kosa gorska
nekljepana
neostrena
nešerpana
negladena
longur kosači
debela latka fatilje

Srp

*„Ke će ideš, namna bre Guno,
so srpče na ramo, so lebec pod miška?“*

zemna
od Hubavi Jeden
za hair
i nimet stvorena

srp
mesec mlad
vo ruke rabotne
postać
pologe redi

srp svijen
za nebo
i zemna
cvrsto zakačen

srp na njiva
rados
nafaka
i kuća presipana

žetva-vakat
srp frljen

njive bez rukajke
i pologe
bez snopje
i kopice

srp zabrajen
hambari
mesto hubavo
za mreža pajakova

insan bez duša
i bez kornoji
hrđa miluje
i vreme Sajbijino

Ralo

*„...bele ruke gi, kara Fatmi, ispucale
držeći, kara Fatma, teško ralo...“*

umnica Ana Komnina
pišuje za bogumili
„ljudi rabotne“
vo mesta skrivne

so ralo i voloji
bez počin du obed
i vo nedelja
oret
sijet
so brana vlačet

od ruke
i pot svoj živujet
na pomalo naviknate
bez mamene
Boga blagosujet

deneska
njive i ograde
rudine zapuštene
ornice glotne
ni međe

ni zavori
cela Gora
ostana
na jeno
ralo dikanečko

Ljeb

*„Dajte mi, mome, jena troha lebec,
'ržan, ječmen, samo da je lebec.“*

vo Sajbija
i ljeb
tvrdo se k'vneme

so ljeb i solj
jemin se zima
i za laf vrzuje

od zemna
prvo se cunuje
i temena mu se prajet

svadba so ljeb
počina
i so njego završuje

mlanesta so ljeb
vo kuća
i roda zaiduje

na ljeb ne se zbori
od sofru ne se stanuje
za ljeb se rabota

troha ne se gazi
ne se frlja
na ljev
duša ne se greši

jenoš ako se skrši
nikoj
ne go s'taj

Vodenica

*„Vodeničare, star prijatelju,
someli mi go žitencevo.
- Mlajnesto, kuzum nevesto,
vodenica voda nema, ne ti go meljem...“*

na reke i potoci gorske
puaf kamen vodenički
niz vekoji
patne i teške
insan bez ljep ne ostanaf

Kukli-beg
četiri vakaf ostajf
na jazoi rabečke
Kruševo malovo
pet naprajlo
na reka penljiva

od dvanaeset Brodske
i jena Vragŭa
samo imena ostanalje
vo Restelica
Vodenčki rit
Kaljoska
i jeno Vragovo vodeniče

Globočica pamti Ibuljeva

Omerova
i Vodenčko brce
Ljubošta Vodeničišta
Zlipotok Alimanova
i Voske vodenica
Vraništa ište jena Vragova

Borje Berova i Seljamova
Šištejec Mustavina
a Jelovjane Tukina vodenica

i jena vo Krakošta
bez voda
muzej naprajena

deca naše ne zn'jet
što je jaz
što kamen vodenički
trepetarka i koš
paspalj
ujem
zapiračka
što kolo vodeničko

teče vreme
izhulaveno
reke i potoci gorske
umiraet
bez vode(nice)

Bačilo

*„Napraj mi, maje, plitće openće,
ja da se, maje, stejnem, prestejnem,
će idem putoj po reka,
po reka vo Bela Strana,
će tražim Ljajkue bačila“*

bačilo
nebo otvoreno
kuća ljetna
okletnica
planinska

ovce na popaska
na strga
vo kotar
i argač
m'vznice
blizne i dviske kalješe

bačilo
kamen pod glava
m'gle testo
putoji izbrkane
temne i dl'ge

vo tarđuk
sklopica

urda
hrđaval
i ljeb presen

vo son buljuci
krdari i predelje
sugarina
šiljeina
i roguše jalove

nekomu život
vedrina
nekomu dert
težina
mlozina karpa fatilje
beljki
bačilo
na glava im se skačilo

Samar

*„dvaeset konji samarne
i deset konji sedlane.“*

samar
i čujek ozgora
putoji dalječne tepaet
šućur
vek konjski
kraj što ima

samar
so stelja
i drvenice
so paldrma
kuskun
i kolan stegnat

samar za drva
kamen i đubre
za seno
i snopje uzdrene
bisage
na samar
so ofke čuječke
nasipane
život za muke
neje kus

samo sedlo
za čeif
i rados
prajeno

za svadbe
i mlaneste
čuvano

Nalbatinče

*„Nalbatinče mlado konja kuje,
konja kuje - konj mu podigruje:
- Ne te kujem, konju, za igranje,
toku te kujem za pusto prodavanje.“*

ruke jake muške
ogin vredne
okolu kopito
i ploča sevaje

nalbatinče perce ljesno
na koljena
podskokina

azgan hatoji
i krive magarina
potkuf tražet

život insanski
ne se deksa
sobran među kopito
i ploča konska

nalbatinče perce ljesno
i vo pesna
bez potkuf ostana

Razboj

*„Ćilim tkajem - kola da mu izgrešim,
ako sakam drugo dete ka tebe.“*

ramena
i oči ženske
na razboj težok
život nof
tkajet

suheljka
bez počin tamo-vamo
vreme prazno
da ne ostane
dejke dadene
meraci šaret

za ruho
muško i žensko
šajak i požič
trmke vredne snujet

za koljepka
i postelja
pristalo diplosujet
od rados
i muka stram ga faća

so lukec i munistre
razboj daruan:
„Koj ima loše oči
da mu puknet!“

na razboj težok
meseci dl'ge
i kočan zima
život nof
tkajet

Kajnak gorski

*„da dojde da me rašeta,
kroz tija Belje potoke,
du taja češma Careva,
da pijem voda studena“*

kajnak gorski
zemzem voda
za madžiri
i gurbetčije hasretne

voda Sajbijina
kimet naš
goljem
necenjet

vir i izvor
studenec i kladenec
istok i izvir
čopur i toplec
sve imena
za kajnak gorski
deca
granke vrbove
so voda
jajca i cvećinja
za Đuren ge k'pet

svatoji razigrane
pred porta
so voda i stratorec
frcaje

poslje prf noć
mlaneste
so bokarče šareno
na voda zaidujet

kajnak gorski
zemzem voda
za madžiri
i pečalbari hasretne

TORBEŠI

Torbeš me vikajte

Nazifu Dokletu

Torbeš me vikajte serbes
i gajlje nemajte
nakrivo
nema da ve poljam

svi babovci naše
so torba na ramo
i nafaka mamljiva
po zemna Sajbijina
so glava dignata hodet

bozadžije i slatkari
od noge panate
niz kasabe dalječne
insana ranet
i pojet

kuće parosane
majstori nadaljeko čujene
so teslica i mistrija
palate visoke
prajet

so belo ljice
gazet
po cela dunja

na duša
nikogo ne noset

Torbeš me vikajte serbes
i gajlje nemajte
nakrivo
nema da ve gledam

Take umiraet pesnici

Aziru Kuljići Adžetu

si rašetaf Halila Džubrana
du Župa
i v'roj od Monte Scardus
ka musafir vo kuća svua
si preteraf gurbet godine

odamna si razbraf Išaret
da sme 'na vraćanje'
i da zemna Sajbijina
so sabur čeka

ka rapsod star
za memljećet si puaf
i praif kuća dunska
nikoga doprajena

proljeć vo granke se vrzaf
i trećo džemre panalo
sve je lično
pristalo
i vreme
i ljudi
samo pesnici živet
i počinujet
navrapito

Lorka od Gora

Vejselu Hamzi

so vreme nezapreno
si se sproiđaf
mlogu puti
majstorski
zat sebe go ostavaf

haiku
Lorka
i Hasana el-Basrija
si donesof vo Gora
dalječna i sama

na nišani zarudene
zvezde i ljiljani
si otkopuaf
kornji naše
s'nce da ogrije

Vejsel
mlogu si prepsaf
na stare bogumili
sve si ostajf po sebe
pa i vreme
Sajbijino

Ne si ostanala sama

Gori

ne si bila parosana
so buljuci i krdari
ka stignalje
du Polje solunsko

sama ne si bila
haramije so belje kačuljina
i glave dignate
kuće ka bastisalje
i klječoji praznilje

ne si bila ostajena
madžiri ka nasipalje
skopska stanica
i pampuri edrenske
na put
za pusti Anadol

so tebe bilje
na Bijanec i Buka
Plačen kamen
i Rabečka okuka
ke ostanujet
nuse teljosane
i majke raželane

sama ne si bila
„na Vuka“ vo Beljigrad
rabota ke čekalje
i niz cef Balkan
boza i saljep dur prodavalje

pri srce si bila
vo Germanija
Cirih
Vien i Sijena
azil ke potražilje

nikoga
kajnaci i grobišta
ne zabrajlje
nikoga
ama baš nikoga
sama ne si ostajena

Borč

(Daleko od Gora, sam so sebe)

godine vrvet hulavo
sve mi se čini
borč nemam
na vrata ne mi čukaet
kroz usta ne me zboret
ama jope
rahat ne spijem

po bela dunja široka
so šube hodim
a som vratif
borč
a som predať amanet
goljem i težok

decam svujem
a som ostajf
jezik našinski
mek i čist
ka izvor gorski
i prvo milujene

vnuci a som naučif
pesme žalosne
so kajdina stare

za Jusufa i Džemilja
za Kara Mustafa
i Bećir-kapetana

godine se redet
sve se gotvim
na Put dalječen
ama ne zn'm
koljikaf borč imam
materi
i Gori

Pepef

mati ne čula
za stare Egipčani
niti za Rimljani
ama svaka zima
pepef brala
i vreće crpela

negde vo proljeć
potke sme stavalje
po ljivađe
i namesto đubre
pepef sme turalje

mati više neje so nas
a ja sve misljam
pepef neje kraj
tuko Nešto
šo će potera
da vnikne trafka
i život nekoj nof

Sadik Idrizi Aljabak

GUMNO

-

Prizren, 2019

PRAŠINA

Poslije tebe

u Gori napuštenoj
zime umorne šute
i tromo putuju
snjegovi vunasti
pokrivaju
svu našu sramotu

proljeće nema snage
ni obraza
da se nasmije
godine prazne sebe jedu
i hvataju paučinu

poslije tebe
sve ljepote nestanu
radost i smijeh
zanimajek posvađani

poslije tebe
i vrijeme Božije
bježi od nas

Penelopa

u Gornjem sokaku
zima pružila noge
vrijeme blesavo
kaljavo
bezbojni dim i pepeo

sve počesto
sa zemljom Božijom
besjedim dugo
svake godine
između nas
šume visoke do neba

s Juga
ljepote i ljudi odlaze
strah me
da ti se radujem
i prečekam k'o nekada

mislina često
otputujem do Itake
tamo Penelopa
dvadeset dugih godina
drži datu riječ
i vjerno čeka
Odiseja

Šemšije resteličke

šetaju
šemšije
šarene
sokacima resteličkim
po brdima snijeg
i klobuci magle
proljeće sapeto ispod Gaščena

pored Rijeke neumorne
djevojke
samovile nasmijane
pjesmom
nedopjevanom
pitome doline

sve ljepote svijeta
u nekoliko dana
sabrane
voda sa Gurelj-česme
i glas njezin mek
dušu zavezali
šetaju
šemšije
šarene
sokacima
i mahalama resteličkim

Prašina

neobično kad ti pišem
neobično
kad dobijem tvoje pismo
sve je tako neobično
i nestvarno
u našim životima

debela prašina
odložila sve dobrote
za sobom vučemo
tovare tuđe sjenke
godine iza nas
crvima dom postale

ti na Sjeveru sama
ja ovamo na Jugu
bez ikoga
između nas vrijeme
apsolutno prazno
i nebo beskrajno visoko

samo
bol je vječna
neprestano raste
i ruga se našoj sudbini

Imaš li vremena

imaš li vremena
da odeš izvan ovoga svijeta
i pridružiš se zvijezdama

imaš li vremena
da se preporučiš snovima
i doletiš na Jug

imaš li vremena
da za trenutak budeš sama
i prevariš opasnu daljinu

imaš li vremena
da duge i srebrne noći
trajno privikneš na tišinu

imaš li vremena
da gledaš u nebo
i tražiš našu putanju

imaš li vremena
kad zima poludi
s prvim pijetlima
neizmjereno budeš moja

stvarno
imaš li vremena...

Ne žuri

ne žuri
zar ne vidiš
kako se jesen
svlači polako

ne žuri
zar ne čuješ
kako noć
bez ušiju ostaje

ne žuri
u Svijetu varljivom
samo se
boje mijenjaju

Dukat-dunje

večeras
sve igra u meni
i vjetar lagano treperi
večeras u duši ranjivoj
sazrele prve jagode

večeras
ne živim svoj život
i san me napušta
večeras nebo široko
zvjezdama put ne otvara

večeras
kapije tvoje
rezama zatvorene
večeras neko miriše
dukat-dunje neubrane

večeras
sjeta me spopala
i toplina oko srca
večeras
kad dodirneš san
žmarci tijelom
prostruje

Zlo vrijeme

psi bijesno haraju
zemljom mojih predaka
a pred zoru
snijeg dušu okovao

vrijeme varljivo
a tako smo daleko
bez nade
da ubijemo samoću
i budemo jedno

grješnik
rijetko ti pišem
a dobro znam
ginemo
od pustog čekanja

u zlo vrijeme
poneki haber tvoj
i godine smrznute
sumnjom natovarene
kroz ludilo nestaju

u vrijeme zlo i kobno
od Sjevera do Juga
vuku se teški
apokaliptični dani

Da se iskradeš

da se iskradeš u noć
malo ti treba
trenutak jedan
i koraci srne
lagane

trebaju ti oči nasmijane
ispod duge
i kiše proljetne
treba ti duša
i trešnja u cvatu
na Ogradi pored rijeke

srce ti treba ogromno
i ljubav
kao nebo otvoreno
trebaju ti ruke raširene
za nekoga
što zna da čeka

da se iskradeš
u noć
i izgubiš u tami
ništa ti više
i ne treba

Blago onom

blago onom
čije ćeš kapije okitati
grančicama vrbovim
blago *ustrojniku*
kojem ćeš kahvu ispeći

blago onom
ko će ti mjeru uzeti
za *terljik* nevjestinski
blago kome ćeš prag
preskočiti
i uzorna kućnica biti

blago onom
od koga ćeš se posramiti
sa licem maznim išaranim
blago ko će ti duvak podići
i povesti za ruke *kanosane*

blago
hljeb što ćeš poljubiti
i majci temena činiti
blago što ćeš u naručju
i kolijevci ljuljati

blago
cvjetovima u perivoju

što ćeš zalivati
blago i meni
što ćeš u snovima
do smrti boraviti

Dani

dan neobičan
kad smo ivicom polja
jahali divlje konje
dan rođen
prije početka svega

dan običan
zatvara
krug uspomena
u meni sve lagano lebdi
dok zaboravljam da postojim

dan običan
u svojoj krvi
osjećam proljeće putuje
dan kada se učim samovati
i opijati zrakom

dan kad bih želio
da si blizu
i naneseš
slatku bol

dan
kada bismo mogli...

Voda nemirna

ljubav je
voda živa
nemirna

ponekad
suza u oku
a nekad
izvor planinski

često snijeg i led
što čeka
sunce proljetno

katkad ispari
u oblak crni
nebeski

ponekad rosa
na cvijetu
i travi negaženoj
često uzavri
kao krv u venama

ljubav je
voda
nemirna
besmrtna

Na Džemiljinom mezaru

kroz Grobišta šištevačka
nišani visoki
bijeli
u nebo zabodeni

kroz travu nekošenu
uz počit i tišinu
grob Džemiljin
tražim

na mezaru
dva kamena mazna
oprana
bez imena i godina

zar ljubav i život
stanu u dvije brojke
na nišanu mermernom
kraj ornica
i međa oborenih
šištevačkih
mezar Džemiljin zijaretim

dušama
skrhanim
bolom izmučenim
dovu upućujem

Sjena uvrh breze

pregršt velikih tajni
nikad dokučenih
u zemlju
pohranjeno

bezbroy teških ljubavi
izgubljeno
na putu
od srca do mezarja

buket divnih riječi
u grlu sapeto
preko jezika
sagorjelo

toliko pitanja
u životu varljivom
sjeni slomljenoj
uvrh grane
breze treperave

Šutnja

i kad šutiš zamišljeno
niko te bolje
ne razumije

i kad spavaš zanosno
mjesto za mene
ostaviš u snovima

i kad žuriš usiljeno
nikome brže
ne stigneš

i kad se skrivaš
u tamnim noćima
niko te jasnije ne vidi

i dok šutiš
zamišljeno
sve više kazuješ

Nagovaraš nebo

molitvom nagovaraš
nebo pepeljasto
da se otvori
i dom bude lastama

šutnjom nagovaraš
noći kadifaste
da ne slijede put
zvijezda varljivih

kletvom nagovaraš
rijeku planinsku
da umukne
i sačeka ljeto bogato

izazovno nagovaraš
jutro aprilsko
da ne zaboravi pjesme
i oči boje proljeća

Što ako proljeće zaluta

što ako proljeće zaluta
i ne stigne na vrijeme
što ako zagubi pute
kroz magle i snjegove
do Gore izgorene

što ako jaglike i šafrani
ne otvore latice
što ako ne udare kiše aprilske
i trešnje bez behara
ostanu

što ako kukavica umukne
kroz granje i livade
što ako laste
umorne
gnijezda visoka ne nađu

šo ako momci i djevojke
skapaju
čekajeć' noć
u sokaku
pokraj rijeke razmažene

što ako proljeće ne pukne
i na vrijeme ne stigne
što ako vjetar ne puhne

i pomiluje
duše ranjene

što ako proljeće
ipak navrati
a niko ga
ne prečeka

GUMNO

Gumno

*„...njiva mene snopče,
ja snopče gumnetu,
gumno mene žitce...“*

Goranska pjesma

Gumno
mjesto za hljeb
počinak i igranje

od njive do sofre
vrah
arman
i stožer poboden
čekaju izgrev sunčevi

žito zlatno
za hljeb nevjestinski
i pogaču materinu
samljeveno

Gumno
Sunce Božije
po zemlji
prosuto

arman
dukat petostruki

od haira i bogatstva
nasmijan

žito žuto
zrelo
za hljeb
i pogaču bećarsku
spremljeno

Gumno
mjesto za nimet
oro
i muhabet

Kosa gorska

*„- Što si cveće rano povenalo,
da l' te kosa rano pokosila,
il' te slana rano pobarila?
- Nit' me kosa rano pokosila,
nit' me slana rano pobarila,
projde moma bosa preko mene...“*

vijek proživljen
između čekića
i nakovnja

u vatru stavljana
kaljena
klepana
brušena
oštrena

prstenom
za držalje
od drveta biranog
stegnuta
u oči udarana
brusom
milovana

od starih ostalo
kosa traži

tijelo i ložicu

kad je amidžu Ekrema
snaga napustila
potražio je kosu
gazikalović
marku čuvenu
iz vremena kralja
nije vjerovao
u *super silver*
niti *divlji vepar*

stari
još govore
muža kosa ubija
a razboj ženu

vrijeme sunca
kosa gorska
neklepana
neoštrena
lijeni kosači
u hlad zalegli

Srp

*„Ke će ideš, namna bre Guno,
so srpče na ramo, so lebec pod miška?“*

zemlja
od Boga Jedinog
za hair
i nimet stvorena

srp
mjesec mlad
u ruke rabotne
postat
pologe slaže

srp savijen
za nebo
i zemlju
čvrsto prikovan

srp na njivi
radost
i nafaka
u kući ispunjenoj

žetva-vakat
srp odbačen

njive bez pologa
snopova
i bez stogova

srp zaboravljen
hambari
divno mjesto
za paučinu

insan bez duše
i bez korijena
hrđa miluje
i vrijeme Božije

Ralo

*„...bele ruke gi, kara Fatmi, ispucale
držeći, kara Fatma, teško ralo...“*

umnica Ana Komnina
piše o bogumilima
„ljudima rabotnim“
u mjestima skrovitim

ralom i volovima
bez počinka do obeda
i nedjeljom
oru
siju
i branama vlače

od ruku
i znoja svoga žive
na malo sviknuti
bez laži i prevare
Bogu blagodarni

danas
njive i ograde
ledine zapuštene
orarnice zatravile
bez međe i zabrana

cijela Gora
ostala
na jedno
ralo dikanečko

Hljeb

*„Dajte mi, mome, jena troha lebec,
'ržan, ječmen, samo da je lebec.“*

u Alaha
i hljeb
kunemo se tvrdo

sa zemlje
prvo se poljubi
i temena mu se čine

na hljeb i sol
jemin se daje
i za riječ vezuje

svadba uz hljeb
počinje
i s njim završava

nevjesta uz hljeb
u kuću
i rod svoj odlazi

troha se ne gazi
i ne baca
sa sofre ne ustaje
na hljeb

duša se ne griješi

ako se jednom polomi
niko ga više
ne sastavi

Vodenica

*„Vodeničare, star prijatelju,
someli mi go žitencevo.
- Mlajnesto, kuzum nevesto,
vodenica voda nema, ne ti go meljem...“*

na potocima i rijekama gorskim
pjevao kamen vodenički
kroz vjekove
mučne i teške
ljudi bez hljeba nisu ostali

Kukli-beg
četiri uvakufio
na jazovima rapčanskim
malo Kruševo
pet napravilo
na rijeci pjenušavoj

od dvanaeset Brodskih
i jedne Vragove
samo imena ostala
u Restelici
Vodenčki rit
Kaljoska
i Vragovo vodeniče

Globočica pamti Ibuljevu

Omerovu
i Vodenčko brce
Ljubošta Vodeničišta
Zlipotok Alimanovu
i Voske vodenicu
Vraništa još jednu Vragovu

Borje Berovu i Selamovu
Šištevac Mustavinu
Jelovjane Tuku vodenicu

i jedna u Krakošti
bez vode
u muzej pretvorena

djeca naša ne znaju
šta je jaz
šta kamen vodenički
trepetarka i koš
paspalj
ujam
šta kolo vodeničko

teče vrijeme
nenormalno
rijeke i potoci gorski
umiru
bez vode(nica)

Bačilo

*„Napraj mi, maje, plitće openće,
ja da se, maje, stejnem, prestejnem,
će idem putoj po reka,
po reka vo Bela Strana,
će tražim Ljajkue bačila“*

bačilo
nebo otvoreno
kuća ljetna
okletnica
planinska

ovce na paši
u strugi
kotaru
i argaču
muznice
blizne i dviske šarene

bačilo
kamen ispod glave
magle tijesto
putevi izgubljeni
tamni i beskrajni

u torbi
sklopica

urda
hrđaval
i hljeb presni

u snu stada
i buljuci
šilježad
i roguše jalove

nekome život
vedrina
nekome dert
težina
većini put pod noge
možda im se
bačilo
preko glave nakačilo

Samar

*„dvaeset konji samarne
i deset konji sedlane.“*

samar
i čovjek odozgo
puteve daleke hodaju
sreća što vijek konjski
kraj dočeka

samar
sa *steljom*
i *drvenicama*
sa *paldrmom*
kuskunom
i kolanom zategnut

samar za drva
kamenje i đubre
za sijeno
i snopove zrele

bisage
na samaru
tugom ispunjene
život u mukama
beskrajno traje

samo sedlo
za čeif
i radost
pravljeno

za svadbe
i nevjeste
sačuvano

Nalbatin

*„Nalbatinče mlado konja kuje,
konja kuje - konj mu podigruje:
- Ne te kujem, konju, za igranje,
toku te kujem za pusto prodavanje.“*

ruke jake muške
vatra vrijedne
oko kopita
i potkovice
sijevaju

nalbatin
perce lagano
na koljena skakuće

snažni atovi
i kriva magarad
potkov traže
život čovjekov
sabran
između kopita
i potkovice

nalbatin
pero lagano
i u pjesmi
bez potkova ostao

Razboj

*„Ćilim tkajem - kola da mu izgrešim,
ako sakam drugo dete ka tebe.“*

ramena
i oči ženske
na razboju teškom
život novi
tkaju

provlače
bez počinka
vrijeme prazno
da ne ostane
djevojke vjerene
merake šaraju

za ruho
muško i žensko
za šajak i požič
pčele vrijedne snuju

za bešiku
i postelju
uredno slažu
od radosti
i muka se postidi

lukom i perlicama
razboj darovan:
*„Koj ima loše oči
da mu puknet!“*

kroz mjesece duge
i kočan zimu
na razboju teškom
život novi
tkaju

Izvor gorski

*„da dojde da me rašeta,
kroz tija Belje potoke,
du taja češma Careva,
da pijem voda studena“*

izvor gorski
zemzem voda
za muhadžire
i gurbedžije otužne

voda Božija
kimet naš
golem
necijenjen

*vir i izvor
studenec i kladenec
istok i izvir
čopur i toplec
sve imena
za izvor gorski
za Đuren
grančicama vrbovim
vodom
cvijećem i jajima
djecu kupaju*

svatove razigrane
pred kapijom
vodom i *stratorcem*
prskaju

poslje prve bračne noći
nevjeste
sa krčazima šarenim
po vodu odlaze

izvor gorski
zemzem voda
za muhadžire
i gurbedžije otužne

TORBEŠI

Zovite me Torbeš

Nazifu Dokleu

Torbeš me zovite
i brigu ne berite
nakrivo
vas pogledati neću

djedovi naši
sa torbom na ramenu
i nafakom varljivom
po zemlji Božijoj
čestito hodaju

bozadžije i slatkari
padaju s nogu
kroz kasabe daleke
da insane nahrane
i napoje

kuće svoje ostavili
majstori
nadaleko čuveni
sa teslicom i mistrijom
visoke palate
grade

sa bijelim licem
i podignuta čela

po cijelom svijetu
na dušu
nikoga ne nose

Torbeš me zovite serbes
i brige nemajte
nakrivo
vas pogledati neću

Tako umiru pjesnici

Aziru Kuljićiju Adži

prošetao si Halila Džubrana
do Župe
i visova Monte Scardusa
kao gost u svome domu
preživio
sve naše gurbet godine

davno si shvatio
Poruku
da smo 'na vraćanje'
i da nas mirna zemlja
strpljivo čeka

kao stari rapsod
pjevao si zavičaju
i do kraja puta
gradio kuću dunjalučku
nikad dovršenu

proljeće se zaplelo
u krošnjama
i treće džemre već je palo
sve je tako lijepo
i vrijeme
i ljudi

samo pjesnici žive
i odlaze
nenadano

Lorka iz Gore

Vejselu Hamzi

sa vremenom
nikad umornim
mejdan si dijelio
često ga majstorski
iza sebe ostavljao

u Goru daleku i samu
donio si
haiku
Lorku
i Četrdeset pitanja
Hasana el-Basrija

sa nišana zarudjelih
zvijezde i ljiljane
otkrivao
da korijene naše
sunce ogrije

Vejsle
mnogo si ličio
na drevne bogumile
sve si ostavio
pa i vrijeme Božije

Nisi ostala sama

Gori

nisi ostala sama
kad su s buljucima
odlazili
do Polja solunskog
i zemlje ispucale

napuštena nisi bila
kad su haramije
u bijelim gunjevima
kuće harali
i štale praznili

nisi bila ostavljena
kad su muhadžiri
punili skopsku stanicu
i vozove jedrenske
do Crnoga mora
i pustog Anadola

bili su s tobom
kod Bijaneca i Buke
Rabečke okuke
i Plačenog kamena
gdje su ostale
djevojke vjerene
nevjeste

i majke nikad utješene

sama nisi bila
ni kod „Vuka“
dok su posao tražili
i kroz cijeli Balkan
bozu i salep prodavali

u srcu si ostala
u Njemačkoj
Cirihi i Sijeni
i drugim gradovima
gdje su nafaku i azil
potražili

nikada
izvore i mezare
nisu zaboravili
nikada
ama baš nikada
sama ostala nisi

Dug

(Daleko od Gore, sam sa sobom)

godine ludo odlaze
račun polako svodim
dužan nisam
niko mi na vrata
ne lupa
niko ne ogovara
a opet
rijetko zaspim spokojno

po svijetu
bijelom i širokom
sa sumnjom hodam
jesam li dug i amanet
golem i težak
vratio

jesam li djeci
ostavio
jezik našinski
mek i čist
kao izvor gorski
i prvo milovanje

znaju li unuci
pjesme naše turobne
i melodije žalosne

za Jusufa i Džemilju
Kara Mustafu
i Bećir Kapetana

nižu se godine duge
polazim na Put daleki
a još ne znam
koliko dugujem
materu
i Gori

Pepeo

majka nije čula
za stare Egipćane
niti za Rimljane
ali je svake zime
pepeo skupljala
i vreće punila

sredinom proljeća
potke smo stavljali
i pepeo
umjesto đubriva
u livade bacali

majke više nema
a ja sve mislim
pepeo nije kraj
već Nešto
što pokrene travku
i život novi

Namik Dokle: *Pjesma kao prkos ljubavi*

(Sadik Idrizi Aljabak: *Gumno*, izdavač UTILIS, Prizren, 2018.)

U jednoj ranijoj pjesmi, Sadik Idrizi je izrekao tužnu poruku o Gori i Goranima:

*„ako idete svi
(a viđim ste trnalje)
koj će zbori jezik naš
dukat istenčen
ot babovci začuvan
vo godine mlogo poteške“*

Ali kao pjesnik, naučnik i filolog, kao profesor i najkompletniji intelektualac Gore na Kosovu, on nas stalno vodi i skreće s puteva tuge na put odgovornosti; da nikako ne dopustimo da se Gora gasi, da je ne ostavimo samu, da ne ostavimo njen zaboravljeni jezik, da njena tradicija ne ostane siroč.

Još od njegove velike studije "*Jezik i stil narodne poezije Gore*", uz stalnu promociju gorske duhovne i materijalne kulture, svojom poezijom i esejima, Sadik Idrizi je oboгатio ovu kulturu, koliko originalnu toliko neponovljivu. Posljednja poetska zbirka, koju predstavlja čitaocu, još jedan je dragocjen biser u ogrlici.

Jedan dio ove knjige (rekao bih glavni) inspirisan je narodnim pjesmama Gore. Pjesnik ulazi u korijene ove poezije, ne samo da je posmatra kao neki "filozofski slu-

čaj", već da je upozna, zaštiti, da je zalijeva da nikada ne presuši. Ova povezanost Sadikove poezije s narodnom pjesmom nije "umjetnost radi umjetnosti" već civilizacijska misija za očuvanje i zaštitu ugrožene kulture.

Čitajući poeziju Sadika Idrizija, sve više sam uvjeren da je Gora živjela i da živi kroz pjesmu. Ona je bila njena vizija i poruka, tuga i patnja, proljeće i zima, radost i ljubav, životni krik u planinama na kraju svijeta. Da nije bilo njene pjesme, nestala bi Gora. Oni koji joj pjevaju, koji čuvaju i sakupljaju ovo narodno biserje, doprinose da još živi duša Gore i Gorana. U tom kontekstu poezija Sadika Idrizija proširuje i njene univerzalne dimenzije.

Poštujući tradiciju, on ide još i dalje; obogaćuje tu kulturu, čini je modernijom, jednostavno poetičnijom. Simbolika i njen metaforički sistem su izvanredni i nevjerovatni. Mnogi smatraju da poezija ne prihvata proste pojmove, kao što su *gumno, kosa, ralo, srp, samar* itd. Ali pjesnik nas ubjeđuje u magiju poezije, koja, kad dodirne ove jednostavne i obične stvari iz našeg života, transformiše ih u duhovnu, inspirativnu simboliku.

Ostaneš zadivljen nakon čitanja ovih stihova:

*Gumno
S'nce Sajibijino
na zemna kipnato*

Ili:

*bisage na samar
so ofke čujekove
nasipane...
život za muke neje kus...*

Ili metafore, poput "*sneg duša mi vrzaf*", "*so zvezde da se sretes*", "*teče vreme izhulaveno*" i još mnogo toga. Iako Sadikova poezija ima često tužnu notu, ipak preovlađuje njegova vjera u budućnost (što je zapravo civilizacijska misija poezije). U jednoj pjesmi posvećenoj Gori iz njega provaljuje prkos ljubavi:

*nikoga
ama baš nikoga
sama nesi ostajena*

Bar ne u poeziji njenih sinova!

Mustafa Balje: *Gora - početak i kraj*

Idrizi je smjelo, umjesto nas, pokucao na vrata nostalgije i zaborava. I vrlo vješto, majstorski, naširoko ih otvorio. Sve nas koji volimo Goru, iskonski vraća na gumno. Pretvarajući nas u elektrone nekog bezvremenskog prostora, koji se okreću oko jezgra sudbine... Ili nam je, kao kentaurima, vezanih za stub gumna, kroz kaleidoskop sačinjen od gorske perle, pjesničkim izrazom, kao na dlanu predočio pojave i događaje, tradiciju, običaje, nedorečene sudbine ljudi...

Kroz stihobirku „Gumno“, pjesnik Idrizi, nam je dočarao spokoj i nemir u svim nijansama, zagolicao našu znatiželju, ali nam je onako, sažvakano, do nepca ponudio da kušamo sav naš dert. I šerbet...

Tom metafizikom i nedorečenom filozofijom, koja odiše u njegovim stihovima, kao ključar goranske tajne, Idrizi nas kroz slike od riječi, uvodi u prostranstva kroz koja putujemo do tačke koja Goru, poput onog središnjog stuba u gumnu, postavljaajući nas kao centar svega. I svijeta. Početak i njegov kraj je – Gora, koju ponosno, s latentnom ljubomorom čuva u grudima.

SADRŽAJ

<i>PRAŠINA</i>	3
Poslje tebe	5
Penelopa	6
Šemšije resteličke	7
Prašina	8
A imaš vreme	9
Ne hitaj	10
Dukat-ajve	11
Vo vreme lošo	12
Da se ukradeš	13
Blaze	14
Denoji	16
Voda nemirna	17
Na grob Džemiljin	18
Senka nad brezojna	20
Ka traješ	21
Dretiš nebo	22
Šo ako proljeć saptisa	23
<i>GUMNO</i>	25
Gumno	27
Kosa gorska	29
Srp	31
Ralo	33
Ljeb	35
Vodenica	37
Bačilo	39
Samar	41
Nalbatinče	43
Razboj	44

Kajnak gorski	46
<i>TORBEŠI</i>	49
Torbeš me vikajte	51
Take umiraet pesnici.....	53
Lorka od Gora.....	54
Ne si ostanala sama.....	55
Borč	57
Pepef	59
<i>PRAŠINA</i>	63
Poslije tebe.....	65
Penelopa	66
Šemšije resteličke.....	67
Prašina	68
Imaš li vremena	69
Ne žuri	70
Dukat-dunje	71
Zlo vrijeme	72
Da se iskradeš	73
Blago onom	74
Dani.....	76
Voda nemirna	77
Na Džemiljinom mezaru.....	78
Sjena uvrh breze	79
Šutnja	80
Nagovaraš nebo.....	81
Što ako proljeće zaluta.....	82
<i>GUMNO</i>	85
Gumno	87
Kosa gorska.....	89
Srp	91
Ralo	93
Hljeb.....	95

Vodenica.....	97
Bačilo.....	99
Samar	101
Nalbatin.....	103
Razboj	104
Izvor gorski.....	106
<i>TORBESHI</i>	109
Zovite me Torbeš.....	111
Tako umiru pjesnici	113
Lorka iz Gore	115
Nisi ostala sama.....	116
Dug.....	118
Pepeo.....	120
Namik Dokle: <i>Pjesma kao prkos ljubavi</i>	121
Mustafa Balje: <i>Gora – početak i kraj</i>	124

Katalogimi në botim – (CIP)

Biblioteka Kombëtare e Kosovës “Pjetër Bogdani”

821.163.41(496.51)-1

Idrizi, Sadik

Gumno / Sadik Idrizi Aljabak. – Prizren : Utilis, 2020. –
129 f. ; 20 cm.

ISBN 978-9951- 645-46-1